

ALETTA JACOBS IN DE KIESRECHTSTRIJD, opdracht voor gebruik in de klas

Oefenen met de structuurbegrippen *interpretatie*, *betrouwbaarheid* & *representativiteit*, *verandering* & *continuïteit*, *plaatsen in de tijd* en *vergelijken met het heden*.

- Deze opdracht bestaat uit zeven vragen bij twee bronnen, foto's waarop Aletta Jacobs staat.
- De opdracht is overgenomen uit KLEIO 46 (2005) nummer 3, april/mei. De toelichting op de antwoorden en een beredeneerd literatuuroverzicht zijn daar te vinden. Het artikel staat op deze website. http://www.iiav.nl/nl/databases/onderwijs/onderwijs_artikel1.pdf

WIE WAS ALETTA JACOBS?

Aletta Jacobs is één van de vrouwen die in de tweede helft van de negentiende eeuw begonnen met het ontwikkelen en verspreiden van nieuwe opvattingen over de rolverdeling tussen man en vrouw. Zij was de eerste vrouw die toegelaten werd tot de universiteit (1872). Toen zij was afgestudeerd, werd zij huisarts in Amsterdam (1879). In 1894 sloot zij zich aan bij de in dat jaar opgerichte *Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht* (VVK). De beide foto's hebben betrekking op haar rol in de kiesrechtbeweging.

BRON 1 Foto uit 1913 van demonstrerende vrouwen door fotograaf M.S.Vaz Diaz, van het persbureau M.S.Vaz Diaz. Uit het beeldarchief van het IIAV, foto nr 100000312.

Toelichting

De foto is waarschijnlijk genomen op 4 mei, want op die dag werd de eerste openbare betoging van de Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht georganiseerd. Een paar bestuursleden waren hier tegen, want zij vonden dat dit te veel leek op 'de manier van de suffragettes', de Engelse strijdsters voor vrouwenkiesrecht. Maar men vond een compromis. Er zou een 'protest-meeting' gehouden worden in de grote zaal van de dierentuin in Den Haag en de leden, die dit wilden, zouden vanaf het station in een demonstratieve optocht naar de meeting lopen. Anderen zouden op eigen gelegenheid gaan. Van die dag bestaan verschillende foto's, dit is er één van.

De vierde vrouw van links, met de schuine sjerp (band), is Aletta Jacobs (1854-1929).

BRON 2 Foto uit 1928 van het persbureau Vereenigde Fotobureaux. Uit het beeldarchief van het IIAV, foto nr 100015848

Toelichting

Propagandatocht met auto's van de afdeling Amsterdam van de Nederlandse Vereeniging voor Staatsburgeressen op 27 september 1928. Ieder jaar herdacht de vereniging op 27 september dat, na 25 jaar strijd, in september 1919 het vrouwenkiesrecht was ingevoerd. De vereniging heette toen nog Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht, maar die naam werd veranderd toen dat doel bereikt was. Onder de nieuwe naam werd de strijd voor gelijke rechten voortgezet. Afdelingen overal in het land organiseerden op de 'propagandadag' allerlei activiteiten. Jaarlijkse 'propagandadagen', waarop de afdelingen overal in het land op dezelfde dag actief waren, bestonden al voor de invoering van het vrouwenkiesrecht.

De Amsterdamse propagandadag van 1928 was de dag ervoor begonnen met een tocht met bootjes door de grachten en werd afgesloten met een 'meeting' in Bellevue. De dag diende tevens als voorbereiding op de propagandadag in het jaar daarop, want dan zou het 10-jarig bestaan van het vrouwenkiesrecht gevierd worden.

De auto's waren versierd met gele en witte bloemen, de kleuren die ook tijdens de vroegere propagandadagen voor kiesrecht werden gebruikt. Geel stond voor 'Vrede' en wit voor 'Licht', waarden waarvoor de vrouwen zich wilden gaan inzetten als zij het kiesrecht hadden bereikt.

De vrouw die in de auto staat, met de hand op het raam, is Aletta Jacobs.

VRAGEN

Gebruik bron 1 en 2.

Op beide foto's staat Aletta Jacobs op een bepaalde manier afgebeeld.

Vraag 1 Welke conclusie trek je uit de manier waarop zij is gefotografeerd?

Gebruik bron 1 en bron 2.

Op beide foto's staan ook een aantal mannen.

Vraag 2 Noem de overeenkomst in de rol die de mannen op de foto's spelen en leg uit met één reden waarom in die tijd de steun van mannen nodig was bij deze demonstraties.

Gebruik bron 1 en 2.

De vrouwen in beide bronnen gebruiken een aantal propagandamiddelen.

Vraag 3 Noem:

- . één propagandamiddel dat ze in beide bronnen gebruiken
- . één propagandamiddel dat alleen in bron 1 gebruikt wordt en
- . één propagandamiddel dat alleen in bron 2 gebruikt wordt.

Gebruik bron 1 en 2.

Twee beweringen:

- 1 Het verschil in sfeer tussen foto 1 en foto 2 moet verklaard worden uit de vooruitgang die de vrouwenbeweging in haar strijd heeft geboekt.
- 2 Tussen 1913 en 1928 heeft er zo'n technische vooruitgang in de fotografie plaatsgevonden (de fototoestellen werden kleiner, de films sneller, zodat er minder lang geposeerd hoefde te worden) dat daardoor het verschil in sfeer tussen foto 1 en foto 2 verklaard kan worden.

Vraag 4 Geef voor beide beweringen een argument.

Gebruik bron 1 en 2.

De vrouwen op beide foto's betogen voor gelijke rechten voor man en vrouw. Tussen 1913 en 1928 hebben zij op één gebied wettelijke gelijkstelling gekregen, op veel andere gebieden nog niet.

Vraag 5 A. Noem de wettelijke gelijkstelling die zij bereikt hebben en leg uit wat dit heeft betekend voor de naam van de organisatie van de vrouwen op de foto's.

Vraag 5 B. Geef (zonder de bron te gebruiken) twee voorbeelden van gelijke rechten waarvoor vrouwen in 1928 nog moeten strijden.

Tijdens de strijd voor het vrouwenkiesrecht stonden liberalen, socialisten en confessionelen tegenover elkaar. Hier onder staan vier argumenten, 1 t/m 4

- 1 De vrouw heeft de taak om voor het gezin en de kinderen te zorgen, de man treedt naar buiten en vertegenwoordigt het gezin in het publiek domein.
- 2 Alle mensen zijn gelijk, dus moeten alle mensen dezelfde rechten hebben.
- 3 De vrouw heeft tot taak voor het gezin en de kinderen te zorgen, maar juist daarom moet zij dezelfde rechten hebben als de man. De man kan bijvoorbeeld het geld van het gezin in het café opdrinken, zelfs als de vrouw het geld heeft verdiend. Daarom moet de vrouw dezelfde rechten hebben, ook stemrecht, omdat zij een even verantwoordelijke taak heeft en op haar terrein het meest deskundig is.
- 4 Alle mensen zijn gelijk, maar de macht is ongelijk verdeeld. Daarom moet voor het algemeen mannenkiesrecht gevochten worden. Als dat veroverd is, kan de maatschappij veranderd worden en dan krijgen ook de vrouwen gelijke rechten.

Vraag 6 Koppel elk argument aan de stroming waarvoor de uitspraak het meest kenmerkend is. Licht je keuze telkens toe.

Gebruik bron 1 en 2

De vrouwenbeweging waarvan Aletta Jacobs de leidster was, werd door hun tegenstanders soms als een clubje 'dames' afgeschilderd.

Vraag 7 Ontleen aan elke foto een ander argument waardoor deze foto's dat beeld bevestigen.